

Justitiedepartementet

Demokratienheten

Uppdrag att kartlägga och analysera domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot eller våld mot förtroendevalda

Sammanfattning av uppdraget

En utredare ges i uppdrag att kartlägga domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som rör hot eller våld mot förtroendevalda. Utredaren ska undersöka i vilken utsträckning domstolen vid straffvärdebedömningen ser allvarigare än annars på brott som har begåtts mot en person eller hans eller hennes närstående på grund av förtroendeuppdraget. Kartläggningen ska omfatta mål som avgjorts de tre senaste åren. Utredaren ska inte lämna förslag till ändring av gällande lagstiftning.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2014.

Bakgrund

Kommittén om hot och våld mot förtroendevalda föreslog i betänkandet *Jakten på makten* (SOU 2006:46) en särskild straffskärpningsgrund för brott mot en förtroendevald eller hans eller hennes närstående då brottet har begåtts på grund av förtroendeuppdraget. Regeringen valde att inte genomföra förslaget med motiveringen att det straffvärde som gäller generellt bör vara tillräckligt avskräckande och gälla även för den här typen av brott (prop. 2009/10:1, UO 1, s. 59f).

Straffet för ett brott ska återspegla hur allvarligt brottet är. Vid bedömningen av ett brotts straffvärde ska beaktas bl.a. de avsikter eller motiv gärningsmannen haft (se 29 kap. 1 § andra stycket brottsbalken). Lagstiftningen ger således utrymme för att se allvarigare än annars på brott mot en person som är förtroendevald eller deras närstående, när avsikten eller motivet bakom brottet är just det förhållandet att personen är förtroendevald.

Uppdraget

Regeringen ser allvarligt på hot och våld mot förtroendevalda. En av åtgärderna som aviserades i skrivelsen *Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism* (skr. 2011/12:44) var att ge Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att kartlägga omfattningen av hot och våld mot förtroendevalda. Resultatet redovisades i rapporten 2012:14 Politikernas trygghetsundersökning (Ju2011/9112/KRIM) i december 2012. Rapporten visar att hot och våld mot förtroendevalda är ett reellt demokratiskt problem. Nästan en av sex förtroendevalda uppger att han eller hon har blivit utsatt för brott eller varit med om andra obehagliga upplevelser. Ungefär en fjärdedel av de förtroendevalda på ordförandeposter utsattes under 2011 för brott som de satte i samband med sitt uppdrag. Regeringen har med anledning av rapporten bland annat beviljat medel till Sveriges kommuner och landsting för att ta fram en exempelsamling med lokala och regionala insatser mot hot och våld mot förtroendevalda (Ju2013/3888/D).

Det finns anledning att överväga vilka andra åtgärder som kan göras för att skydda förtroendevalda – och därmed demokratin – mot angrepp. I det arbetet är det av intresse att studera hur brott mot förtroendevalda bedöms av domstolarna. Det saknas dock i dag en samlad bild av hur rättspraxis ser ut när det gäller bedömningen av straffvärdet för brott som består i hot eller våld mot förtroendevalda.

Det bör därför undersökas om, och i så fall i vilken utsträckning, brott som riktar sig mot personer i egenskap av demokratins företrädare eller deras närstående leder till strängare straff.

Mot denna bakgrund ska utredaren genomföra en kartläggning av domstolarnas bedömning av straffvärdet för brott som gäller hot eller våld mot förtroendevalda. Kartläggningen bör begränsas till att omfatta mål som avgjorts under de senaste tre åren. Utredaren ska analysera avgörandena i de mål där någon fälltts till ansvar för denna typ av brottslighet utifrån domskälen och övriga omständigheter i syfte att undersöka om domstolen i straffvärdehänseende har sett allvarligare än annars på brottet. Utredaren bör inom ramen för sitt arbete samråda med Åklagarmyndigheten samt företrädare för kommunsektorn (SKL).

Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2014.